

Foredragstitel: Nelson Mandelas løsladelse, 11. februar 1990

Nelson Mandelas historiske betydning

- fra radikaliseret græsrod til præsident og ikon

Fokus: Mandelas indplacering – hans personlige historie og det sydafrikanske mirakels betydning for verden

Fokus: Forskellige syn på apartheidsamfundets natur

Fokus: Befrielseshistorien og den internationale solidaritet

Fokus: Miraklets idealer og realiteter – revolution, forsoning og ulighed, samt det nye Sydafrikas forhold til Afrika og Vesten

Fokus: Principielle temaer – diskrimination og racisme, tilgivelse eller retfærdighed...

Mere information:

<http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning ...

Fokus: Mandelas indplacering – hans personlige udvikling

Mere information:

<http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Spredte bud på Mandelas rolle

- ANC's ledelse holdt Mandela som politisk gidsel
- Han var indfanget i den vestlige nyhedsstrøm
- Tidligere så mange ham som en voldelig terrorist
- Hans personlighed rummede paradoksale træk
- Han var bonde, aristokrat, demokrat, traditionalist, engelsk gentleman, innovator
- Stolt, målbevidst, stædig, kølig, men også utålmodig, forfængelig, genert

Mandelas betydning for Vesten

- Identificeret med det sydafrikanske mirakel
- Garanten for liberale løsninger i det sydlige Afrika
- Han medvirkede til det nationale kompromis
- Han udvidede bestående parlamentariske system – i stedet for en radikal socialøkonomisk orden
- Han tøjlede fagforeningernes socialisme
- Han holdt etnisk gruppe-chauvinisme i ave

Hvorfor bør verden forstå apartheid?

- Forhindre et sådant samfund igen
- Kunne et sådant system genopstå? I Sydafrika eller måske hos os i Europa?
- Den indre logik i autoritære ideologier kan belyses via analogier til apartheid
- At spørge, hvordan det var muligt, indgår i en større humanistisk tradition
- Umenneskeligheden bør gøres forståelig

Hvad symboliserede Mandelas løsladelse?

- Enden for apartheid og kolonialisme
- Historiens gang ændret fra konflikt til fredsløsning
- Sejr for ligeretstanken – nej til diskrimination
- National enhed trods kulturforskelle
- Inspiration til forsoning frem for hævn
- Panafrikanisme – afrikansk selvbevidsthed, ligeværdigt partnerskab og harmoni i regionen
- For at skabe forandring må man stå ved sine overbevisninger - symbol for alle undertrykte
- Lidelse kan styrke karakter og tro og håb

Grunde for verden til at studere Sydafrika

- Folket har taget sin skæbne i egne hænder gennem selv-mobiliserede folkelige bevægelser
- En tredjeverdens nationalistbevægelse har magten i et relativt udviklet industrialiseret land
- Afslørende for muligheder og begrænsninger for social revolution og socialisme
- Strenge til international solidaritet i Norden
- Intellektuelle havde en vigtig rolle at spille i forsøget på at helbrede en delt nation

Mandelas tidlige år

9

- 1918: Nelson Rolihlahla Mandela bliver født i landsbyen Mvezo i Eastern Cape
- 1940: Bortvist fra Fort Hare for at have organiseret en studenterstrejke
- 1941: Flytter til Johannesburg, hvor han arbejder som minevagt og studerer
- 1943: Medlem af Den Afrikanske Nationalkongres, ANC, og af Youth Leagues ledelse
- 1944: Gifter sig med sygeplejersken Evelyn Mase, som han får fire børn med
- 1952: Åbner det første sorte retshjælpskontor i Johannesburg sammen med Oliver Tambo
- 50erne: Står i spidsen for ANCs trodskampagner og den voksende sorte opposition

Mandelas liv før 1990

- 1955: Deltager i folkemødet, Folkets Kongres, hvor Frihedserklæringen vedtages
- 1956: Er blandt de 155 politiske aktivister, der bliver anholdt og tiltalt for forræderi. Frikendes 1961
- 1958: Gifter sig med socialarbejderen Winifred Madikizela efter skilsmisse
- 1961: Organiserer strejkebevægelser og bombesabotager efter Sharpevillemassakren
- 1962: Politiet fanger og fængsler Nelson Mandela
- 1964: Idømmes livstids fængsel og sendes til Robben Island. Han løslades først igen i 1990

Mandelas løsladelse

- 1980 international Free Nelson Mandela-kampagne
- 1982 flyttet til Pollsmoor Prison i 1988 til husarrest
- Var i dialog med regimet fra 1985
- 11. februar 1990 FW de Klerk beordrer løsladelse
- 1991 formelt valgt til national leder af ANC
- Nobels fredspris i december 1993
- 1994 – 1999 Sydafrikas præsident
- Største succes: Forbedring af racerelationerne uden gengældelser imod de hvide

Mandela som Sydafrikas præsident

- Multietnisk national samlingsregering og 1996-forfatningen for regnbuenationen
- International anerkendelse og respekt
- Økonomiske programmer som RDP og GEAR
- Sandhedskommissionen som substitut for retfærdighed
- Hiv-aids, stigende ulighed og fattigdom, kriminalitet og korruption
- 1998 gift med Graça Machel
- 1999 afløst af den daglige leder Thabo Mbeki
- Arven efter apartheid præger Sydafrika

Postapartheid udviklinger

- Truth and Reconciliation Committee, TRC:
Kan terapi erstatte retfærdighed?
Kan anerkendelse erstatte jord?
- Mere fokus på race og nation end på social klasse
- Afrikansk identitet og nationalisme naturlig postkolonial reaktion – men brugt som substitut
- Arven efter apartheid er ikke overvundet
- 2009 Mandelas fødselsdag udnævnes til Nelson Mandela International Day af FN
- Fortsat behov for international solidaritet

Diskussion: Kommunist eller nationalist?

- Mandelas partimedlemskab og kommunisternes indflydelse holdt skjult af ANC?
- Startede som afrikanistisk antikommunist
- Påvirket af skiftende magtforhold og alliancer
- Benægtede selv, men tog ikke afstand
- Tæt samarbejde, men måske ikke medlem
- Selvbiografien skrevet i en anden verdenssituation end ved udgivelsen
- Mentalt og politisk retur til elitær afrikanisme

Diskussion: Terrorist eller frihedskæmper?

- Skyldig i sabotage efter sydafrikansk lov
- Min frihedskæmper er en andens terrorist
- Kun demokrati for de hvide - derfor ret til oprør
- Sabotageaktioner og militær opbygning blev underordnet den demokratiske massekamp
- USA's terrorrubricering og NATO-medlemsskabet forhindrede dansk ANC-støtte
- Mandelas rolle i selve frihedskampen overdrevet - størst betydning som symbol for det nationale kompromis

Slut på focus - Mandelas indplacering

Info: <http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Fokus: Diskussionen mellem de forskellige syn på apartheidsamfundets natur

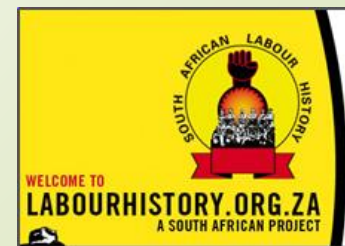
Om at forstå Sydafrika på baggrund af landets historie

Mere information:

<http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Hvorfor den historiografiske vinkel?

- Komparativ historiografi afslører forskellige overordnede forståelser af, hvordan apartheidsamfundet fungerede ...
- ...og kombinerer dette med en undersøgelse af, hvordan førende samfundsforskere har deltaget i det og forsøgt at ændre det
- ...og giver mulighed for selvrefleksion omkring intellektuelles rolle i samfundet

Hvorfor interessen for en måske forældet apartheiddebat?

- Er den historiske debat mellem venstre og højre slut?
- Blev socialistiske forestillinger besejret én gang for alle i slutningen af det 20. årh.?
- Var de venstreorienterede samfundsforskere idealistiske utopister, mens de liberale var de nyttige realister?

Yderligere perspektiver ved forskningsfeltet

- Hvad er forholdet mellem autoritær kapitalisme og økonomisk vækst?
- Hvorfor viste det sydafrikanske "mirakel" sig at være mere af en neo-liberal sejr end den nationaldemokratiske revolution, mange forventede?

Skiftende opfattelser af historien

- English-imperial (imperialist, colonial)
- Settler (early nationalist, conservative)
- Afrikaner-nationalist (republican, Afrikanerdom)
- Liberal (early segregationist, progressive, Africanist)
- Progressive (popular, communist, ANC, black nationalist)
- Radical (neo-Marxist, revisionist, new school, structuralist, non-structuralist social history, feminist)
- Postmodern (post-structural, post-colonial, anti-positivist, new cultural history)
- Rainbowism (truth and reconciliation, Mandelaism)
- New Patriotism (Mbekis African renaissance)

Hvide (nationalistiske og liberale) historiske myter

- ➔ Den hvide kolonisering fandt sted på samme tid som den afrikanske indvandring i Sydafrika
- ➔ De indre dele af Sydafrika var ubefolkede
- ➔ VOC havde behandlet Khoisan folkene humanitært
- ➔ Boerne som uskyldige ofre for blodtørstige vilde
- ➔ Cape-liberalismen gav alle lige muligheder
- ➔ De oprindelige afrikanske samfund var ikke konkurrencedygtige
- ➔ Afrikaanermentaliteten udvikles på den truede isolerede grænse

Klassiske liberale holdninger

- I SA: Macmillan; Kiewiet; Walker; Frankel
- Forenende, universelle udviklingskonsekvenser
- Medfølelse, empati, personlig lykke i centrum
- Foreningsproces hen mod fælles økonomi
- Udviklingsoptimisme
- Frontierteori som forklaring på racisme
- Racisme som irrationel socialpsykologi
- Medansvar for tidligt "beskyttende" segregation
- Kun begrænsede rettigheder for afrikanere indtil de er blevet civiliseret

Liberal moderniseringsteori

- Traditionelle livsformer bliver moderniserede / harmoniserede
- Aktiv, rationel deltagelse i samfundsøkonomien
- Traditionsbundne statusrelationer erstattes af upersonlige arbejdskontrakter
- Magtforhold anonymiseres
- Personlig velfærd bestemmes af egen indsats
- Finansiell og social mobilitet maksimeres på grundlag af færdigheder
- Overtro og racefordomme forældes og forsvinder

Liberala forbehold overfor apartheid

- Colour-bar job-reservering ignorerede kvalifikationer
- Markedsprisen på arbejdskraft blev forvrænget
- Konkurrenceevne og produktivitet blev underordnet samfundsstabilitet
- Indflytningskontrol bremsede arbejdstageres mobilitet
- Ultra-lave lønninger reducerede hjemmemarkedet
- Overdimensioneret stat og lukket administrativt apparat førte til ressourcemisbrug

Liberales forventninger til ændringer

- Kapitalejere vil realisere deres ressourcer på en fri og rationel måde
- Stigende behov for uddannet arbejdskraft
- Kontakter mellem hvide og sorte arbejdere vil nødvendigvis blive normaliseret
- Racefordomme vil blive undergravet
- Hvides levestandard bliver truet uden liberalisering
- De hvide vil bestemme sig for økonomisk vækst

Liberala konklusioner

- Markedsøkonomi og raceadskillelse / apartheid er hinandens modsætninger
- Voksende konflikt mellem moderne kapitalisme og Afrikanerdom
- Farveblind kapitalisme vil ødelægge systematisk racisme

Det radikal-revisionistiske syn på apartheid I

- Politisk mekanisme til økonomisk udnyttelse og arbejdskraftkontrol
- Fungerede lang tid som et rationelt system for de herskende klasser
- Særlig type af indre kolonialisme udnyttede de traditionelle samfund
- De hvide opretholdt deres privilegier gennem en klasseoverskridende alliance
- Formerne for raceundertrykkelse ændredes i takt med kapitalens behov

Den Radikale opfattelse af stat, kapital og hvide arbejdere

- Job-colour-bar privilegier fra før 1900
- Mines and Works Act, adskilte jobmarkedet fra 1926
- Pagt-regeringens "Civilized Labour Policy" indoptog Labour Party under segregationperioden
- Arbejdsmarkedslovgivning: Industrial Conciliation Act favoriserede hvide arbejdere
- Job for hvide skabt af staten og korporasies
- Høj mindsteløn, "Fair Wage Clause" og "Satisfactory Labour Conditions" stillede faglærte hvide bedre
- Begunstigelse af raceadskilte virksomheder via kontrakter og toldbeskyttelse

Det radikale syn på apartheid II

- Kapitalistisk udvikling og racediskrimination var komplementære elementer
- Afrikaanernationalismen blev skabt af boersmå-kapital, hvide farmere og hvidt arbejderaristokrati
- Engelske mineejere accepterede omfordeling gennem høje hvide lønninger for at splitte arbejderne og sikre stabilitet
- Kapitalistisk økonomisk vækst understøttede hvidt overherredømme gennem lang tid

Slut på focus - forskellige syn på apartheidens samfund

Info: <http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Fokus: Befrielseshistorien – og den internationale solidaritets betydning

Mere information:

<http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Den sorte modstandskamps historie

- 1652 - 1910: Periodevis væbnet kamp mod koloniseringen
- 1910 - 1942: Civil ulydighed og sporadiske klassekampe
- 1942 - 1960: Faglige- og politiske massebevægelser opbygges indtil Sharpevillemassakren
- 1960 - 1973: Eksilbevægelse og sabotage
- Efter 1976: Modstandskampen kan beskrives som generelt offensiv efter Sowetomassakren
- 1973 - 1990: Faglig- og politisk massebevægelse gør i stigende grad landet uregerligt
- 1990 - 1994: Opbygning af "normal" politisk opposition Forhandlinger og fraktionskampe
- Efter 1994: ANC-ledet samlingsregering efter valg og magtdeling

Tradition for revolte

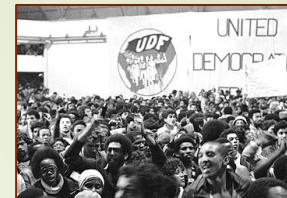
- Sidste bevæbnede stammeoprør 1876/1907
- 1912, ANC's stiftelse
- 1920'erne, ICU som bred social bevægelse imod land- og arbejdslove
- 1940'erne, CNETU industrielle fagforeninger, strejker
- 1946, Afrikanske minearbejderes storstrejke
- 1955, Congress Alliance og Freedom Charter
- 1950'erne, Trodskampagner, bantustanoprør
- 1960 Landsdækkende protester efter Sharpeville
- 1960'erne Eksilorganisationer, sabotage

Fra revolution til transformation

- 1973 Durban strejkerne, nye uafhængige fagforeninger
- 1976 Sowetooopstanden, Den sorte bevidsthedsbevægelse
- 1985-90 Stay at homes, state of emergencies, landet gjort uregerligt
- 1990 - 94 Tredje styrkes vold, demokrati? demonstrationsbevægelse, den forhandlede national demokratiske revolution

ANC-socialisternes syn på venstrefløjen

- Historiske materialisme som udgangspunkt
- Praktisk anvendelse af teori til strategi og taktik
- Fast alliance med de sorte folkelige bevægelser
- Vestlige marxisme udgjorde aldrig et reelt alternativ
- Nymarxisterne var upålidelige og karrierefikserede
- Forsinket SACP-brud med sovjetmarxismen

De intellektuelles post-apartheid engagement

- Fraværet af et socialistisk alternativ betød spredning af de revolutionære kræfter
- Fra kamp mod staten til støtte af nationsopbygning
- Fra non-profit idealisme til karriereprofessionalisme, konkurrenceevne og pragmatisk indflydelse
- Fra anonym, lokal tilknytning til mediesynlighed
- Skepsis overfor African Patriotism
- ANC's socialdemokratisme bliver set som en underlig blanding af ny-liberalisme og Brezhnevisme

Den ironiske sejr

- Den demokratiske revolution kunne først vinde, efter at socialismen på verdensplan havde tabt
- De revolutionære vandt, kunne ikke bruge deres sejr til det, de havde forestillet sig
- ANC's regeringspolitik sær blanding af neoliberalisme, Sovjet-retorik og nationalisme

Anti-Apartheid bevægelsens historie

- Adgang til de vestlige anti-apartheid-bevægelses arkiver er vigtigt for sydafrikanerne
- Dokumenter er registreret af NAI, russiske stats arkiver, ASC Michigan, Fort Hare, UWC...
- Meget NGO- og halvofficiel ANC-historieskrivning er ret ukritisk
- Forskning i bevægelsernes historie kan ses som en fortsættelse af solidariteten
- AAM'erne var del af en vigtig global social bevægelse

Argumenter for fortsat solidaritet

- En skævvredet, ulige verden er også en ustabil verden, der producerer flygtninge og terrorisme
- Mere velstand ville forvandle nu fattige lande til bedre handelspartnere

Antiapartheidbevægelsernes styrkesider

- Forlængelse af engagement mod den indenlandske racisme i de vestlige lande
- AAM'erne var en del af befrielsen af det sydlige Afrika gennem folkelig støtte
- Bred national og international appel gennem boykot og sanktioner
- Kombination af taktikker; forskning, forhandlingsbordet og gaden, blokader og konferencer
- Frihedskampens grundlæggende optimisme

Bistandsstrategier efter 1994

- Overtagelse af den folkelige solidaritets traditioner gennem fortsættelse som regering til regering-overgangsbistand
- Opløsning af AAM'ernes politiske solidaritet
- Fra forbundethed med RDP's kollektive begejstring til GEAR's individualiserede demobilisering
- Blanding af støtte og erhvervslivets interesser
- Økonomisk stabilitet, voksende sociale skel
- Behov for fortsat NGO solidaritet

Den nordiske overgangsbistand

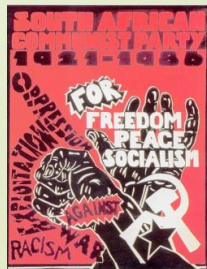
- Understøttelse af civilsamfundsorganisationer for vag og tilfældig
- Fattigdomsorienteringen burde have været styrket via fortsat finansiering til organisering af marginaliserede grupper
- Erhvervslivets business-to-business støtte har hovedsagelig hjulpet store nordiske virksomheder

Udenlandske regerings- og organisations interesser

- Socialliberal indflydelse på nationsopbygning
- Småstatsmuligheder for markedsandele
- Indenrigspolitisk humanitær legitimitet
- Organisatorisk profilering
- Individuelle karriereinteresser

Solidaritetshistoriens omskrivning

- ➔ Donorregeringer påpeger deres egne nationale bistandsfortjenester
- ➔ Opbygning af den historiske myte, at anti-apartheidstøtten i de nordiske lande var specielt heroisk
- ➔ Eksempel: Svensk konkurrencepræget brug af solidaritetshistorien
- ➔ Enklaver af progressiv forskning, selvom Afrikastudier blev trængt tilbage i 1990erne
- ➔ Fortsat skrivning af befrielseshistorie for at fastholde frihedskampens idealer

Slut på fokus - befrielsehistorien

Info: <http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Fokus: Miraklets idealer og realiteter – revolution, forsoning og ulighed

Mere information:

<http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Transformationsperioden: Arven efter apartheid

- Industriel sektor ikke konkurrencedygtig
- Et nedslidt produktionsapparat uegnet til merbeskæftigelse og produktion for majoriteten
- Krise i landbrugssektoren
- Mangel på kvalificeret arbejdskraft
- Ineffektiv og fjendtlig administration
- Ekstrem kapitalkoncentration

Transformationsperioden: Vigtigste udviklingsområder

- Indførelse af samarbejdende folkestyre
- Opbygning af demokratiske institutioner
- Konfliktløsning, forebyggelse af vold
- Skabelse af menneskerettighedskultur
- Beskæftigelsessituationen og uddannelseskrisen
- Fysisk infrastruktur, byområde udvikling
- Sundhedssektoren, familiestrukturer
- Landreformer, landområderne, miljø

Transformationsperioden: Omfordelingspolitikken, RDP

- Omstilling og genopbygning af økonomien, imødekommelse af grundlæggende behov
- Udvikling af menneskelige ressourcer, basal uddannelse
- Demokratisering af staten som en integreret, bæredygtig, græsrodsdrevet proces
- Jordreform, udvikling af smålandbruget
- Billige byboliger, adgang til vand og el, offentlige arbejder, kommunale servicetjenester, gratis sundhedspleje

Transformation: Vækstpolitikken GEAR

- Vækst gennem eksport
- Fremme af nye investeringer
- Omfordeling gennem jobåbninger
- Flexibilitet på arbejdsmarkedet
- Reduktion af statens budgetunderskud
- Public service nedskæringer
- Salg af statslige aktiver
- Lav og stabil inflationsrate
- Lempelse af valutakontrol og handelshindringer

Transformationens nuancer

- Afrikansk identitet og medborgerskab som dække for manglende resultater på det sociale område
- Fra fokus på ulighed og klassekamp til fattigdom i almindelighed...
- ... samt en eliterolle for afrikanere i erhvervslivet
- Fra non-racialism og rainbow nation til African Renaissance

Slut på fokus – Miraklets realiteter

Info: <http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Fokus: Principielle temaer – diskrimination og racisme, personlighedens rolle, tilgivelse eller retfærdighed...

Mere information:

<http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Racebegrebet i centrum

- Appiah: Der er ingen racer
- Outlaw: Eksistensen af racer er en åbenlys kendsgerning

Hvad er race I

- Ret moderne forestilling, men beslægtet med...
- Civilisation kontra barbari
- Medborgerskab kontra slaveri
- Antikken, Det Gamle Testamente
- Korstogene og inkquisitionen

Hvad er racisme I

- Edward Said:
- Producerer forudfattede opfattelser af de koloniserede og udbyttede
- Definerer hvem, der er de overlegne
- Regulerer de underordnede, anbringer dem på stereotype pladser

Racebegrebets historie I

- Udtrykket racisme opstod først efter 1900
- Henviser til måder at tænke og handle på
- Fra før 1900: Underopdelinger blandt hvide
- Simar: Germanske frankere over gallere
- Sydafrikas hvide racer: Boer og briter
- Hankins: Nej til racialism mod sydeuropæere, men sorte hjerner er mindre
- Mellemkrigstiden: Antifascistiske, pan-afrikanistiske og antikoloniale bevægelser

Racebegrebets historie II

- Benedict: Værktøj til at undertrykke
- Myrdal, 1940erne: Termen racefordomme brugt oftere end racisme
- Efter 1950erne blev race fortolket som *race relations* af den liberale mainstream
- Foretrukne analysekategorier blev caste, minority, ethnic group, class, nation, prejudice, assimilation, race, civilisation og culture...

Racebegrebets historie III

- Parks racerelationscyklus: kontakt-konflikt-samforståelse-assimilation
- Chicago-sociologer i 1960erne: Race er socialt konstrueret - ikke naturgivet
- 1945 til 1990: Afkolonisering, socialistiske udviklinger og sociale bevægelser – diskrimination på tilbagetog

Videnskabelige alternativer til subjektiv spekulation i individuelle racefordomme

- Etnicitetsbaserede teorier er mainstream og moderate. Race ses som et kulturelt funderet rammeværk for kollektiv identitet
- Klassebaserede teorier forstår race som gruppebaseret lagdeling og økonomisk konkurrence mellem interesser
- Nationalitetsbaserede teorier ser race som et geopolitiske vilkår, skabt via afkoloniseringen. Fokus er på områder som fællesskab, etnisk enhed, national forankring og statsborgerskab

Nogle paradigmer, der måske har produceret raceskel

- Naturalisme, der er kendetegnet ved formodningen om medfødte, bevidste biologiske forskelle
- Historicisme, afstandtagen fra biologisme men raceforskelle følger af udviklingsniveauer, hvor andre samfund ses som mere primitive eller tilbageblevne
- Nutidens raceløshed (racelessness): Begrundet i universelle værdier er race politisk irrelevant, men disse værdier er alligevel er forbundet med vestlig hvidhed

Hvad er racisme III

- Magtudøvelse som racistisk udelukkelse begrænser truslen fra det ukendte
- Racisme kan bruges af staten til krisestyring
- Mediering af spændinger gennem styring af konstruerede trusler
- Racisme legitimerer uformel diskrimination ideologisk ved at tillade udelukkelse af visse grupper fra ligestillingspræmissen
- En historisk årsag til race var udviklingen af statsligt bureaukratisk kolonistyre
- En anden var, at slaveriets afskaffelse krævede nye ideologiske mekanismer

Hvad er race IV

- Biologisk kategori baseret på sondringer mellem fænotyper
- Men altid mest en social kategori
- Spirer hvor etnicitet møder social struktur
- Findes hvor identitet grænser op til ulighed
- Opstår når sociopolitiske møder og interesser sættes i relation til menneskekroppe/typer
- Valgene af de menneskelige træk, der definerer en race er uundgåeligt en social og historisk proces
- Kategorier, anvendt til at skelne, er altid upræcise og vilkårlige

Hvad er race V

Mange grupper rubriceret som racer baseret på skiftende sammentænkninger af :

- National oprindelse
- Religiøs orientering
- Påduttet mentalitet
- Men ikke nødvendigvis hudfarve
- Uundslippelig social position er omvendt ikke begrænset til race

Kan man lave en raceforklaringsteori

Så burde den i det mindste forene:

- a. Komparative historiske og politiske elementer med...
- b. En form for kulturteori og...
- c. Mikro-sociologiske, empiriske casestudies

Et sådan tankekompleks kan næppe kaldes en raceteori, men vil være et mangesidigt sociologisk uligheds-teorikompleks

Ny-moderne videnskabelig racisme

Ny vestlig civilisationschauvinisme

- Fukuyama: End of History and the Last Man
- Huntington: Clash of Civilizations

Den nye bølge af videnskabelig genetik

- Herrnstein/Murray: The Bell Curve
- Gavin Evans: Black Brain, White Brain
- Helmuth Nyborgs intelligensforskning

Formål: Retfærdiggørelse af fremmedhad

Nutidig Xenofobi / fremmedhad i Sydafrika

- Apartheid byggede fra begyndelsen på vandrearbejde
- Stigende økonomisk polarisering blandt afrikanerne indbyrdes
- Handler mere om sociale problemer end om racistiske fordomme
- Interessekamp om basale resurser
- Konkurrence om jobs, småhandel og boliger
- Moralsk gæld til de tidligere frontlinjestater
- Bad for business. Fra lokale sociale spændinger til skade på udenrigsøkonomi og udenrigspolitik

Aktuel racerelevant identitetspolitik i Sydafrika

- Afrocentrisme
- Affirmative action, BEE og African Renaissance
- Museumspolitik og mindesmærker
- Studenteroprør mod hvide professorer
- Oplyste hvides foragt for afrikansk nyrig elite

Slut på focus – principielle temaer

Info: <http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

Spørgsmål til diskussion

- Er det muligt at forestille sig alternative, fundamentalt anderledes historieføløb for Sydafrika? Var der reelle alternativer?
- Hvem havde ansvaret for undertrykkelse og udbytning? Hvem havde fordel af/interesse i systemets bevarelse?
- Skal historiens aktører fordømmes, straffes eller undskylde?
- Hvad viser historieføløbet om liberal pragmatisme?
- Hvad viser forløbet om radikale / afrikanistiske perspektivers muligheder?
- Hvilke sammenligninger kan drages mellem Sydafrikas apartheid og nutidig "global apartheid"?

Spørgsmål til diskussion II

- Har etnisk nationalisme og religiøs ekstremisme vokset sig stærkere, fordi socialistisk ideologi og praksis er blevet svækket?
- Hvad er solidaritet? Gensidig politisk støtte, u-landsbistand, eller barmhjertighed?
- Er vi forpligtet til at hjælpe, fordi vi er bedre?
- Eller har vi en gæld til den tredje verden?
- Har historieforskning og Afrikastudier betydning for en fortsat solidaritet?

Slut på foredraget

Info: <http://www.jakobsgaardstolten.dk> | Teaching notes | Baggrundslæsning for foredrag

